

Gospodar in gospodinja

LETO 1938

4. MAJA

STEV. 18

Še nekaj zajedavcev na povrtnini

Korenine zelenjadnih rastlin zajedajo razen zadnjič opisanih še razne druge žuželke. Na kapusnicah se pojavljata n. pr. dva zelo škodljiva sovražnika, ki prizadevata zlasti na zelju občutno škodo. To sta zeljna muha in kljunotaj.

Zeljna muha leže jajčeca v bližino zeljnih sadik. Belim črvičkom podobne ličinke se zavrtajo v korenine bližnje rastline in razjedajo notranjost gor v steblo. Rastlina rumeni, vene in se kmalu posuši. Pred to nadlogo se obvarujemo na ta način, da posipamo okrog sadik kakor snov, ki ima hud duh, n. pr. naftalin. S tem odvrčamo muhe od zaleganja. Dobro se obnese tudi zalivanje sadik z raztopino sublimata (hud strup), ki ga raztopimo 10 gramov na 10 litrov vode. Na malo se da zelje obvarovati pred muho z okroglim kosom terove lepenke, ki ima kakih 30—35 cm premera. Na sredi naredimo za prst debelo luknjo in prerežemo ta »krožnik« od roba do sredine, da ga moremo djati okoli rastline in ga pritismo trdo k tlom, da je videti kakor bi rastlina rasla iz sredine lepenke. Mnogo te golazni tudi zatremo, ako vsako nasehlo rastlino izpulimo in sežgemo. S tem sicer ne rešimo našrte rastline, pač pa izdatno oviramo razmnoževanje in širjenje zajedavca, ki se sicer zabubi v zemlji in v obliki muhe nadaljuje svoj pogubni posel. V ugodnem poletju se pojavijo pri nas trije rodovi. Prvi zarod je najbolj škodljiv, ker uničuje komaj posajene rastline.

So še razne druge muhe, katerih ličinke zajedajo korenine vsakovrstne druge zelenjadi. Ker se pa navadno ne pojavljajo v velikem številu, škoda ni preobčutna.

Zelo škodljiv je pa kljunotaj — majhen hrošček rilčkar, ki polaga jajčeca na stebila mladih kapusnic. Ličinke se zarijejo v stebila, ki zaradi tega nabreknejo. Navadno najdemo na bolj odraslih kapusnicah po več takih nabreklin in v vsa-

ki belega »črvička« - ličinko kljunotaja. Pozneje proti jeseni, ko se pojavi drugi ali celo tretji rod, je v eni nabreklini tudi po več ličink. Tako bulasto zelje slabo uspeva in ne naredi velikih, trdih glav. — Tega škodljivca iztrebimo iz vrtov in z zelnikov, ako skrbno pobiramo rastline z bulastimi stebli in jih sežigamo. Zelo napačno ravna, kdor pušča kocenje v zemlji ali ga meče na kompost. S takim ravnanjem zelo pospešuje razmnoževanje kljunotaja. Kocenje in bolne rastline na ogenj, pa bo kmalu mir pred kljunotajem!

Vseh teh in sorodnih zajedavcev se tudi uspešno ubranimo, ako zemljo na jesen ali tik pred zimo globoko obdelamo in temeljito pognojimo z živim apnom. Preobilo gnojenje s stranišničkom zelo pospešuje razmnoževanje teh škodljivcev. Napačno je tudi, ako leto za letom na istem mestu sadimo kapusnice. Pametno kolobarjenje je veliko ovira za razvoj vse te in podobne golazni, ki živi in se preobrazuje v zemlji.

Beluš ali špargelj muha ima tudi hude sovražnike, izmed katerih sta najbolj škodljiva beluševa muha in belušev hrošč.

Beluševa muha leta aprila in maja meseca in zalega jajčeca na mlade beluše. Ličinka se zarije v steblo in vrta po njem do pod zemljo, kjer se zabubi. Ker je v eni beluši navadno po več ličink, ni čuda, ako začne najedena rastlina hirati in sčasoma popolnoma propade. Kjer se špargljeva muha zelo razmnoži in je nihče ne zatira, so najlepši nasadi kmalu zelo redki.

Temeljito zatremo špargljevo muho, ako vse navrtane šparglje globoko izrezujemo in sežigamo. Napadene šparglje je namreč lahko spoznati, ker imajo zanikrno, krevljasto rast in se prav lahko ločijo od zdravih, ravno zraščanih. Jeseni, ko se špargljevo zelenje posuši, odkrijemo grobove do korenin in porežemo steblovje prav do dna in ga takoj seže-

mo. Na ta način uničimo še vse ličinke, ki so ostale in so se zabubile na dnu stebela.

Špargljev hrošč in njegova ličinka objedata špargljevo zelenje. Ob suši se včasih pojavi ta škodljivec v takih množinah, da v kratkem času oklesti najbujnejše špargljeve nasade. Ker se pri nas razmnoži v dveh zarodih, je še posebno škodljiv. Bube drugega zaroda prezimijo v steblih. Zato je posebno važno, da odmrto steblovje jeseni sežgemo, kakor je bilo že zgoraj povedano. Kjer se kljub temu pokaže kak hrošček, ga je treba pač obrati in uničiti.

Špargljevo zelenje objedajo tudi razne gosenice, ki pa se nikdar ne pojavijo v takih množinah, da bi jih ne mogli obrati.

V vrtnarstvu so jako nadležne različne pršice, izmed katerih je posebno škodljiv tako imenovani rdeči pajk. Te vrste živalca, ki jih z golim očesom komaj opazimo, izsesavajo liste kumar, fižola in druge zelenjadi. Ob suhem vročem vremenu se najboljše počutijo, vlaga jim pa ne ugaja. Zato se jih s pogostim škropljenjem najlaže ubranimo.

Na plodovih zelenjadnih rastlin se tudi pasejo različni zajedavci. Zlasti znana sta fižolar in grahar, dva sorodna mleččka, rilčkarja, katerih ličinke žive v zelenem fižolu in grahu. Ko stročje dozori, se ličinke v njem zabubijo in preobrazijo v hroščke, ki potem prežive zimo v suhem zrnu, spomladi pa zlezajo iz zrna in zlete na polje, kjer začno iznova z zaleganjem.

Fižolar se je pri nas pojavil šele v zadnjih letih, pa kakor kaže, se je menda že preživel. Grahar je pa od nekdaj znan uničevalec semenskega graha (moljāv grah). Zato pri nas ni lahko pridelati čiste semenske robe, kakor jo dobimo iz drugih krajev, kjer tega zajedavca ni, ali pa se ga znajo uspešno ubraniti. Z moljávim grahom je treba pač tako ravnati, da hroščke v zrnu zamorimo, preden morejo zleteti na prosto. V to svrho potopimo grah za eno uro v vodo, ki ima 60 stop. C toplote. Takoj nato ga pa ocedimo in razgrnemo na zrak, da se ohladi in obsuši. Močno moljav grah ni za seme, čeprav smo hroščke v njem pomorili.

Na semenski solati uničuje seme ličinka solatnega zavijača, majhnega metuljčka, ki zalega jajčeca julija in avgusta meseca na razcvetje semenske solate. Globoko obdelovanje zemlje in močno apnanje so dobra obrambna sredstva.

K vrtnim škodljivcem moramo prištevati tudi nekatere ptice, zlasti vrabca in kosa. Kako nam škodujeta, je splošno znano. Zlasti vrabca je treba preganjati na vso moč, ker ne le, da nam prizadeva neposredno škodo, prežene z vrta tudi vse drobne, tako zelo koristne ptice pevke. Tudi kure so v vrtnu od spomladi do pozne jeseni hude škodljivke, ker razbrskajo in uničijo setve in ujedajo vse nežnejše in okusnejše zelenje.

Izmed štirinožcev ne vidimo radi v vrtnu ne psa, ne mačke. Vsak dela po svoje večjo ali manjšo škodo. H.

Železna kravica

Svetoval sem ti, cenj. gospodinja, delati na ta, da se združi več vasi ali celo občin v ta namen, da si ustanovite skupno mlekarско zadrugo za boljše vnovčenje mleka.

»Pri nas tudi na tako združenje ni misliti; krajevne razmere so proti temu. Navsezani smo kar sami nase!« mi odgovarjaš. Mogoče, da je tudi to pametno. V tem slučaju pa, ljuba gospodinja, je še vedno eno sredstvo, da tudi ti izkoristiš železno kravico: Kupi si jo sama! Če imaš pa tako malo krav, da se ti stvar ne izplača, potem imaš pa gotovo še nekaj sosed, s katerimi bi se dogovorila, da kupite in uporabljate ta stroj.

»Jaz sploh ne potrebujem železne kravice, ker prodajam sveže mleko.« No, to je

že izgovor, ki se mi zdi izmed najbolj pametnih. Kdor more prodajati svoje mleko vse leto po dobri ceni, za tega je najboljši; treba mu je le krave pomesti in spraviti mlečne dinarje. To pa velja seveda le, če imaš odjemalce pred nosom. Če moraš pa vlačiti mleko po eno, dve, tri ure daleč, v vsakem vremenu, potem si velika sirota, ki se mi marsikako jutro smiliš v srce. Ali bi se vas ne moglo vsaj za skupno prevajanje v trg ali mesto zediniti nekaj, da bi vsaka hiša vozila s konjem določene dni?

— Mleko prodajati je najbolje in najenostavnejše. Toda samo v slučaju, da lahko prodaš mleko skozi celo leto, moreš izhajati brez posnemalnika. Kdor lahko proda svoje mleko samo pozimi, poleti pa se mora

ubijati z latvicami in napravljati surovo maslo, kdor more vnovčiti samo del mleka, drugi del pa mora posnemati po latvicah, ta ne gospodari dobro s svojimi mlečnimi dinarji. Tudi on se vozi raje s pošto kočijo po krajih, kjer vozi železnica ali pa avtobus. »Železna kravica« je vlak, poštni voz so pa latvice.

Mlečni dinarji so dragocena reč, zato jih skrbno čuvaj! Če hočeš, da ti mlekarstvo res koristi, moraš iztisniti in izpraskati iz njega, kar se le da. Mlečni dinarji so skriti v močnih krmilih in v železni kravici, pa naj stoji ta kravica pri tebi doma ali pa v mlekarni.

Železna kravica (posnemalnik, centrifuga) ti pomaga množiti mlečne dinarje. Če dromlja in mrmra, potem je na las podobna tebi, ljuba gospodinja: tudi ti velikokrat dromljaš in mrmraš. In ko bi ne ravnala tako, bi tvoje gospodinjstvo ne bilo na pravem potu. Dobra gospodinja ve, zakaj da mrmra in pamelen gospodar jo pusti na miru, ko mrmra. Tudi on ve, zakaj tako dela. Tudi železna kravica ve, zakaj mrmra in brenči. Kdor jo pa mirno pušča, da brenči naprej, ne da bi se brigal zanjo, temu bodo postajali mlečni dinarji vedno redkejši. Pri gospodinjki, ki mrmra nad redkimi mlečnimi dinarji, pa vendar pušča, da brenči posnemalnik v mlekarni, ne da bi se ga poslužila tudi sama, je borova smolenica še vedno adut (prebijač) pri kartah. Ena ravna tako, ker o združništvu sploh ne mara ničesar slišati; nje je sama gola sebičnost. Ne sanja se ji, kaj pomeni: »Vsi za enega, eden za vse«, niti ne doume najimenitnejše krščanske zapovedi: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!« — Druga gospodinja pa dela tako, četudi je članica mlekarske zadruga, ker se ima za pravo mojstrico v varčevanju, pa ne ve, da je zelo slaba računaria. $1 \times 1 = 1$. To si se učila že davno v šoli. Pa vendar še ne zadeneš tega računa vslej prav. Kajti

$1 \times 1 = 1$ tako računaš, zraven pa izdeluješ še vedno samo surovo maslo za domačo potrebo, čeprav pošiljaš mleko, namenjeno za prodaj v mlekarno. Tvoj $1 \times 1 = 1$ je slab. Presno maslo, ki ga napraviš doma je slabše in dražje, kakor pa bi bilo, če bi ga jemala v mlekarni. $1 \times 1 = 1$. To se pravi: vse mleko, ki ga ne rabiš za domačo kuhinjo pošiljaj v mlekarno, kar pa rabiš surovega masla za dom, ga jemlji iz mlekarne. To »domače presno maslo« je vzrok, da marsikje v okolišu dobrih mlekarov, ki plačujejo mleko po neslabi ceni, mlečne latvice še vedno niso odpravljene, četudi velja, da je $1 \times 1 = 1$. V mlekarni stane, vzemimo tako: 1 kg surovega masla 26 din. Če rabiš na leto, recimo 50 kg masla, te stane to v mlekarni 1300 din, to je približno 930 l mleka, če ga plačuje mlekarna po 1.40 din, kakor poznam take mlekarne. Če si pa napraviš svojih 50 kg masla sama doma s pomočjo svojih latvic, potrebuješ za to vsaj četrtno mleka več, kakor pa ga potrebuje mlekarna, torej kakih 1165 l; za te litre bi pa prejela v mlekarni 1630 din. Doma pripravljeno presno maslo, ki je pa precej slabše kakovosti kakor ono iz mlekarne te torej stane 330 din več kakor mlekarniško, zraven si pa imela še celo kopico dela, predno si dobila 50 kg surovega masla. Nekoliko tolažbe za te imaš pač v posnetem mleku in pinjencu, ki ti ostaneta v hiši. $1 \times 1 = 1$.

Računanje brez varčevanja je ravno tako za nič kakor varčevanje brez računanja. Varčuj in računaj! to se poda lepo skupaj. Kdor hoče štediti, mora znati tudi računati, in kdor hoče računati, se mora najprej naučiti prav računati. Varčevati in računati z mlečnimi dinarji! Gospodinja, ti dinarji so tvoja pravična lastnina. Če imaš dovolj razuma, ti lahko prinese stoteren blagoslov v hišo. Če pa tega ni, potem — si vzemi k srcu današnje pravilo: $1 \times 1 = 1$. (oofr.)

Krmila za izrejo piščancev

Izmed rudninskih snovi so najbolj potrebne apnenaste tvarine. Posebno veliko vrednost za naš namen imajo dobro zdobljene sveže kosti. Saj je v njih fosfor, utegnejo pa vsebovati tudi precej beljakovin; če se jih drži še več ali manj mesa. Včasih priporočajo tudi po malo soli, češ, da z njo krijemo pri piških potrebo po

kloru. Če pa dajete živalcam ribjo moko ali mleko, potem soli ni treba!

In kaj je z vitamini? Različni krmilni poskusi so pokazali, da tako imenovano vita-apno posebno ugodno upliva na razvoj piščancev. — Dopolnjevati moramo perutninsko hrano samo z ozirom na vitamina A in D. Razna zelenjava je pač naj-

cenejša naša donašalka vitamina A. Sveža lucerna (nemška detelja) vsebuje poleg vitamina A tudi nekoliko vitamina D, pa ne dovolj, da bi krila njegovo potrebo popolnoma. Razen tega je v lucerni, kakor v vsaki sveži zeleni krmi, tudi železo. Ako nasušiš poleti lucerninega listja in ga zmelješ, dobiš v njem zelo porabno zimsko nadomestilo za sveže zelenje. Zmleta stebila pa nimajo nobene vrednosti. Navadna (črna) detelja sicer ne vsebuje toliko redilnih snovi kakor dobra lucerna, glede vitaminov sta pa obe vrsti enakovredni. — Tudi rumeno korenje vsebuje vitamin A. Nima pa moči, da bi s svojo barvo obarvalo toliko ali rumenjak pri kokoših. — Ribje (jetrno) olje vsebuje tudi vitamina A in D, dokler je sveže in če je bilo pravilno izdelano. Njegovo vrednost moremo preceiniti samo s krmilnimi poizkusi. Zato se varujte cenih ponudb dvomljivih trgovcev. — Vigantol je preparat, bogat na vitaminih. Že ena ali dve kapljici tega olja baje zadostujeta za večjo čredo piščancev. Iz

lastne prakse ga ne poznam, a drugi, ki so delali poizkuse z njim, poročajo ugodno.

Kaljeno žito v zimskih mesecih si napravljajo napredni perutninarji vsako leto v večji meri. Smisel tega prizadevanja je zlasti želja, dobiti dovolj vitamina A bodisi za piške bodisi za starejše kokoši. S kaljenjem damo krmlu (žitnemu zrnju) samo drugačno obliko, ne pa da bi s tem hrano kaj pomnožili. — Pogoji za uspešno kaljenje žita so: toplota, svetloba in vlaga. Posebne posode za kaljenje so sicer prav priročne, vendar pa ne neobhodno potrebne. Če imaš toplo klet in v nji cementni tlak, ki je malce nagnjen za odtok vode, nasuj žita, ki ga hočeš kaliti, kar na ta tlak. Vsak dan ga poškropi s toplo vodo in dobro premešaj; od tega je v veliki meri odvisen uspeh. Ko so kali dolge svojih 5 do 7 cm, se prepleto koreninice kakor kaka plahta. Piškom pokladajo toliko kolikor zlahka pospravijo v 15 do 20 minutah. Brezbarvne kali in koreninice (nastale v temnem prostoru) nimajo kot nosilke vitaminov nobene vred-

Mandanje ali trebljenje trt

Izmed prvih in važnih del, ki čakajo vinogradnika poleti, potem ko je trte porazal, okopal, škropil in žveplal, je mandanje ali trebljenje zelenih poganjkov. To delo obstoji v tem, da odstranimo, iztrebimo vse nerodovitne poganjke na starem lesu, izvzemiš onih, namenjenih za pomladitev trte, in na šparonih. Izločiti moramo tudi vse šibko razvite dvojne poganjke krepkeje razvijajo. Da grozdje zarodom. S tem se nudi mladikam, ki ostanejo, več prostora za razvoj, kajti pregosti zeleni poganjki ovirajo dostop zraka in svetlobe in s tem pospešujejo glivične bolezni. Če nameravamo predolgi trs pomladiti in si vzgajiti les na njegovem spodnjem delu, puščamo izjemoma tudi neplodne zelene poganjke, če tam ni plodnih. Zlasti je to upoštevati pri trtah, ki jih je zimski mraz uničil do starega lesa ali preteklo poletje toča potolkla.

Mandanje izvršimo še pred cvetjem (maja do polovice junija), da se ostali poganjki krepkeje razvijajo. Da grozdje hitreje in bolj enakomerno odcvete, odstranimo še pred cvetjem vse spodnje majhne lističe pod najnižjim grozdom ter prikrajšamo ostale poganjke na šparonu in na palcu pri četrtem členku nad

najvišjim grozdom. Neprikrajšane ostanejo samo one mladike, ki jih določimo za nadaljno vzgojo v prihodnjem letu. Te poganjke skrajšamo šele koncem julija ali celo avgusta, ko so že napol oleseneli.

Pri mandanju ne smemo pozabiti na prikrajševanje vseh zalistnikov ter novo nastalih vršičkov iz že prikrajšanih poganjkov. Krepke daljše mladike privežemo rahlo h kolu, tako da se posamezni listi, osobito pa grozdički ne stiskajo in da imajo povsod dovolj zraka in svetlobe.

MLADE trse, ki krepko poganjajo, bomo bolj trebili kot stare. Prav tako sorte, ki se košato razrastejo, bolj nego one s šibko rastjo. Hkratu z mandanjem trsov trebimo tudi divje poganjke, ki silijo iz podlage na dan. To delo združimo najprimerneje s prvo vezjo, ker tedaj najprej opazimo, kje je trebljenje najbolj potrebno.

Prikrajševanje zelenih poganjkov vršimo tik pred cvetenjem ali takoj potem, ko je trta ocvetela. Mladike odščipujemo pri tretjem ali četrtem listu nad gornjim grozdom. To opravilo ima namen, zbrati kolikor mogoče redilnih snovi v tistem delu mladike, kjer je grozdje, da se to dobro prehrani in krepko razvija. Pre-

močno pa ne smemo prikrajševati, sicer trpi kakovost pridelka, ker premala listna površina ne bi zadostovala za popolni razvoj grozdja.

Pravilno mandanje in prikrajševanje mladik je sicer nekoliko zamudno, vendar se dobro izplača iz naslednjih razlogov. Predvsem se da tako iztrebljeno trsje lažje, hitreje in temeljiteje poskropiti in požveplati; drugič porabimo pri tem manj galice in žvepla; tretjič dobi cvetje in grozdje dovolj svetlobe in zraka, da se nemoteno razvija; in četrtič je pridelek bolj zavarovan od glivičnih bolezni; petič se grozdje na prikrajšanih

pogankih znatno poveča in zdebela ter zgodneje dozori, ker je izpostavljeno soncu; šestič se mladike, določene za drugoletno reznjo krepkeje razvijajo in s tem jih že deloma pripravimo za drugoletno reznjo. Iz tega jasno sledi velik pomen mandanja in prikrajšanja mladik ne samo za pridelek istega leta, ampak tudi za nadaljni razvoj trsja. Kdor ima vinograd, naj ga torej skrbno neguje, če hoče imeti od njega koristi. Če ga ima preveč, da ne zmaguje vsega dela, je bolje, da del opusti, ostalo pa temeljito oskrbuje. L.

V KRALJESTVU GOSPODINJE

Razgovori

Ljuba Čmerika!

Naš članek o čmerikah vas je zelo razburil, kot razvidim iz vašega pisma. Res ne vem, zakaj. Saj članek ni bil namenjen vam, niti ne vašim »sirotam«. Naš članek je bil pisan za starše in sploh za vse tiste, ki imajo z vzgojo otrok opraviti, kamor pa vi ne spadate, kakor kaže pismo. Vidite, pa je tako, da moramo v teh naših člankih obravnavati vse napake, ki kvarno vplivajo na vzgojo in se pri tem ne moremo ustaviti ravno pri čmerikavosti, ker to morda vam ni všeč in na tej napaki trpite. Če bi bilo po vašem, tudi o pijanosti ne bi smeli pisati, ker je med našimi bralci najbrž kdo, ki bi se ob teh besedah morda čutil prizadetega; tudi ne o surovosti, ne o laži, sploh o nobeni napaki ne, ker bi ob vsaki zadeli na tega ali onega našega bralca. Sami boste uvideli, da mi tega ne moremo storiti, če hočemo vprašanje vzgoje otrok resno obravnavati.

Sicer pa se motite, če mislite, da so čmerikave volje samo ljudje, ki se jim slabo godi, in da je vzrok čmerikavosti med ljudmi le sedanja kriza. Vedno so živeli in bodo živeli na svetu ljudje, ki so pretežno dobre volje in vedno veseli. In ljudje, ki jih je sama kislica. In najdemo take ljudi prav tako med reveži in siromaki kot med bogatini in vsemi tistimi, ki se jim dobro godi. Da, trdim celo, da je med bogatini več kislic in čmerik kakor med reveži in trpini. Samo bogastvo človeku ne daje sreče in s tem vese-

lega obraza; to je odvisno v prvi vrsti od srca, od notranje, duševne zadovoljnosti. In ta je prav tako lahko doma v srcu največjega bogatina kot največjega reveža. Odvisno je to od tega, kako vsakdo vzame nase usodo, ki mu je od Boga dana. Saj vam je najbrž znana zgodba o bogatinu, ki je vedno čemern posedal po svojih sobanah in gruntal, kako bi zavaroval svoje zaklade pred tatovi, in ubogem čevljarčku, ki je kljub svoji revščini ves dan veselo prepeval in žvižgal v svoji delavnici. Poznam ženo, o kateri je treba v resnici priznati, da jo je usoda hudo prizadela. Mož ji je zapravlil posestvo in zdaj mora ona sama skrbeti za družino s petimi otroki. Po hišah hodi pospravljat, prodaja časopise, na vse načine se muči, da preskrbi svoji družini vsakdanjega kruha in je v tem zelo iznajdljiva, pridna pa kot mravlja. Pozimi je bil mož brezposeln in je morala preživljati še njega. Zdaj je mož dobil delo, pa namesto, da bi skrbel za družino, jo je zapustil in šel po svoje denar zapravljat. Kakor vidite, res trpka usoda, ženi ni z rožicami postlano. Pa mislite, da je zato slabe volje, da nosi povsod svoj kisli obraz na razstavo? Kaj še? Vedno je vesela, prijazna, vsak jo ima rad in jo z veseljem sprejme v delo in ji rad še sem ter tja nekaj k zaslužku prostovoljno primakne. Svojo usodo je vzela nase, ne zdihuje in ne tarna, ampak le stori, kar je v njeni moči, da si to usodo zboljša. In sem trdno uverjena, da se ji bo to posrečilo. Tudi svojim otrokom ne kaže iz dneva v dan le kislega obraza, ampak je vedno vesela

in prijazna in otroci so vsi srečni, da so lahko pri materi doma, čeprav je ta dom tako reven in tesen. Skupaj delajo načrte, kaj bodo storili, da se jim sreča sprevrne, vsak zase je odločen, da hoče nekaj postati, ko bo velik, da bo lahko pomagal sebi in svoji materi.

In tako vam želim, ljuba Čmerika, vzemite tudi vi svojo usodo nase in jo izročite Bogu. On vam je morda dal žalosten temperament, ki Vas nagiba v to, da gledate svet le v slabi, žalostni luči. Toda on vam je dal tudi voljo, da z njo lahko to svojo žalost premagate in je ne nosite na razstavo. Svet z njo ne ve kaj začeti in se le norčuje iz nje ter se ogiba takih ljudi. Saj ni treba, da vsakdo ve, kdaj ste slabe volje, kdaj vam ne gre kaj po znorci. To ljudi okoli vas malo briga. Raje vzemite svojo voljo v roke in z njo gospodujte svoji čmerikavosti. Vaša usoda gotovo ni težja od one žene, o kateri smo zgoraj govorili, in tudi vam je mogoče, da se vanjo vdaste in jo po svoji moči skušate zboljšati. Notranja, srčna zadovoljnost vam bo pripomogla k temu, da bo izginila čmerikavost z obraza in se bo namesto nje naselila nanj vedra radost in veselje. Tako se boste iz čmerike spremenili v sončni žarek in se uvrstili v vrsto onih ljudi, ki jih ima vsakdo rad, ki prinesejo veselje vsepovsod, kamorkoli se prikažejo, ob katerih je vsakomur toplo in dobro. Veliko je takih ljudi na svetu, najdemo jih prav tako med bogatini kot med reveži, in prav iz srca vam želim, da se tudi vi skoraj uvrstite med nje.

Drugič vam bom torej, upam, že lahko pisala pod naslovom »sončni žarek« in ne več »čmerika«.

Hr.

KUHINJA

Špinačni štrukeljci za juho. Iz enega jajca in žlice vode napravim testo, ki naj bo bolj mehko kot za navadne rezance, a bolj trdo kot za vlečeno testo. Dobro pogneteno testo pustim pol ure počivati. Med tem časom zberem špinačo, jo operem ter skuham v slani vodi. Kukano odcedim, osvežim z mrzlo vodo in prav dobro sesekljam. Sesekljani špinači primešam košček surovega masla, eno celo jajce in pest drobtin. Testo na tanko razvaljam, namažem z opisanim nadევom, zvijem v zvitek, položim na snažen prt in zavijem. V slani vodi kuham štruklje 20

minut. Kuhane odvijem, zrežem na koščke in jih dam na juhi na mizo.

Špinačni ponvičnik za juho. Štirim žemljicam obriham skorjo, jih zrežem na rezine in namočim v mrzlem mleku. Špinačo operem in skuham v slani vodi. Kuhano odcedim, osvežim z mrzlo vodo in drobno sesekljam. Mešanici iz koščka surovega masla in enega rumenjaka primešam namočene, dobro ožete žemljice, špinačo, sneg enega beljaka, malo osolim in poravnjam po namazani podolgasti pekači. Pečen in malo shladen ponvičnik zrežem na poševne kose in dam na čisti juhi na mizo.

Špinačno barvilo. Precejšno množino zbrane in oprane špinače stolčem v možnarju. Stolčeno špinačo precedim v kozico. Kozico postavim na ogenj in pridno mešam toliko časa, da se sok zgosti. Zgoščenino stresem na rešeto, da vsa voda odteče. Potem zgoščenino spravim v kozarec, ga zavežem s pergamentnim papirjem in spravim na suh in hladen prostor.

Kozliček v obari. Kozličkovo meso ali jagnjetino zrežem na kose. Potem pražim meso na surovem maslu ali na masti toliko časa, da so koščki nekoliko zarumeneli. Koščke pobrem z masti. V mast stresem žlico moke. Ko moka zarumeni, jo zalijem z vročo juho, krompirjevko ali s kropom, denem meso notri, osolim in odišavam z vejico majarona, vejico peteršilja, vejico timijana in z odrezkom limonine lupinice. Obaro pustim nekaj časa vreti. Nazadnje jo okisam z limoninim sokom ali s kisom. Obaro dam na mizo z ajdovimi žganci, žličniki, makaroni ali s cmoki.

Pečenjak (omlet) z zgoščenim vinom (sato). Četrtrinki litra smetane pridenem pest drobtin, 5 dkg sladkorja, malo soli in 5 rumenjakov. Te snovi prav dobro zgodljam, dodam sneg petih beljakov in žlico moke. Na okrogli pekači spečem iz tega testa tanke pečenjake. Pečenjake zvijem skupaj, zložim na krožnik in polijem s sledečo tekočino: dvema desetinkama belega vina, dodam dva velika ali tri majhne rumenjake, pol žlice krompirjeve moke, 4 dkg sladkorja in malo limoninih lupinic. Tekočino stepam na ognju, da se zgosti. Sato potegnem na stran in mu primešam iz dveh beljakov sneg. Zgoščenino polijem po gorkih pečenjakih in dam na mizo.

V vsako hišo »Domoljuba«!

GOSPODARSKE VESTI

DENAR

g Na ljubljanski borzi je imel denar sledeče cene:

holandski goldinar	24.—	din
nemška marka	17.—	"
belgijska belga	7.30	"
švicarski frank	10.—	"
angleški funt	217.—	"
ameriški dolar	43.50	"
francoski frank	1.34	"
češka krona	1.50	"
italijanska lira	2.27	"

V zasebni kupčiji so bile cene tujemu denarju nekoliko različne od cen na borzah. Predno kdo prodaja ali kupuje tuj denar, naj povpraša za cene pri Zadrugi gospodarski banki v Ljubljani.

ŽIVINA

g Živinski sejem v Metliki 26. aprila. Prignano je bilo bolj malo živine, ker je bilo slabo vreme in tudi kupčije je bilo malo. Cene: voli I. vrste 5.50 din, II. vrste 5, III. vrste 4. Druga živina na čez: krave od 1000 do 3000 din. Bilo je tudi več mladih prašičev. Cene so bile: 2 meseca stari 150 do 200 din, 4 do 5 mes. do 300 din. Teleta 6.50 do 7 din. Goveje meso 10 din, teletina 12 do 14, svinjina 14, špeh suh 18, sveži 12 do 14, suho svinjsko meso 16, mast 17 din za 1 kg. Goveje kože I. vrste 10 din, II. vrste 9, III. vrste 8 din za 1 kg. Krma po 1 din, slama po 50 par za 1 kg. Vino 4.75 do 5 din.

Spomladanski plemenski sejem rodovniške govede pingavske pasme v Ormožu. Kraljeva banska uprava dravske banovine v Ljubljani priredi v sredo, dne 4. maja t. l., popoldne v sejnišću v Ormožu, okraj pujski, plemenski sejem rodovniške govede pingavske pasme. Na ta sejem bo prignano večje število dobre plemenske živine, osebno mladih plemenskih bikov od 12 do 24 mesecev starosti. Vsem interesantom je na ta način dana izredna prilika za nabavo res dobre plemenske živine. — Vse nadaljnje informacije daje Zveza selekcijskih društev za pingavsko govedo v Ormožu.

Mariborski sejem 26. aprila. Prignanih je bilo 2 konja, 8 bikov, 116 volov, 323 krav in 9 telet; skupaj 458 komadov. Cene so bile sledeče: voli debeli 4.25—5.50, pol-debeli 3.75—4.75, plemenski 4.50—6, biki

za klanje 3.50—4.75, krave klavne debele 4—4.90, plemenske 4—5.25, klobasarice 2.50 do 3.25, molznice 3.75—5, breje 3.50—4, mlada živina 4.50—6, teleta 5.50—7.50 din za 1 kg žive teže. Prodanih je bilo 207 komadov. — Mesne cene: Volovsko meso I. 10—12, II. 8—10, meso od bikov, krav, telic 6—12, telečje meso I. 10—14, II. 8—10, svinjsko meso sveže 10—14 din za 1 kg.

Živinski sejem v Ptuj 25. avgusta: Volov prignanih 33, prodanih 8, kg (3.50—5, krav 198 (69), kg 2—4.25, bikov 6 (3), kg 3.50—3.75, juncev 25 (2), kg 3.50—4, telic 76 (25), kg 4—4.75, konj 58 (11).

Svinjski sejem v Ptuj 25. aprila. Svinj prignanih 65, prascev 127. Cene: prasci 6 do 12 tednov 60—120 din komad, pršutarji 7.50 din, plemenski prasci 6—6.75 din kg.

Živinski sejem v Dobjem pri Planini v okraju Šmarje pri Jelšah, dne 23. aprila. Dogon 59 volov, 49 telic, 45 juncev in 114 krav. Cene naslednje: voli I. do 6.25, II. 5.25, III. 4; telice I. 4.25, II. 3.50, k-rave II. 4, III. 2—3, junci 4.50 dia za 1 kg žive teže.

Živinski sejem v Novi cerkvi pri Celju dne 21. aprila t. l. Voli 5.50—6, krave 4—4.50, telice 5 din za 1 kg žive teže. Sejem je bil slabo obiskan.

Živinski sejem na Vačah v okraju Litija, dne 25. aprila. Cene za kg žive teže: voli 5, krave plemenske 4, za meso 3, telice plemenske 4, klavne 4.50, biki plemenski 5, klavni 4.50, teleta 6.50, ovce 3, koze 3, svinje plemenske 6, klavne 7.50, mrjasci plemenski 6, za meso 7, svinjice za plemo 8 din; kokoši 10, race 10, gosi 12, purani 12 din. — Kmetijski pridelki: pšenica 2.75, rž 2.30, ječmen 2, soržica 2.50, oves 1.90, koruza 1.60, proso 2.60, ajda 2.80, fižol 1.50, grah 2, repa semenska 32, seme krmske pese 14, deteljno seme 25, krompir 1, seno 0.75 din za 1 kg.

Mariborski svinjski sejem 23. aprila. Na današnji svinjski sejem je bilo pripeklanih 174 svinj. Cene so bile naslednje: mladi prašiči 5—6 tednov stari 75—100, 7 do 9 tednov 110—130, 3—4 mesece 150—210, 5—7 mesecev stari 390, 8—10 mesecev 420—490, 1 leto 710—820 din. 1 kg žive teže 6.50—7.75, mrtve teže 8.50—11.25 din. — Prodanih je bilo 135 svinj.

PRAVNI NASVETI

Vzdrževanje občinske ceste II. reda. S. F. Občinska cesta II. reda je v zelo slabem stanju. Nihče se ne briga za njeno vzdrževanje. Vprašate, na katero oblast se je treba obrniti, da bi dosegli popravilo ceste. — Občinska uprava mora skrbeti za vzdrževanje občinskih cest. Občinske ceste II. reda se grade in vzdržujejo redno s prispevki davčnih zavezancev v onih krajih, ki so jim te ceste poglavitno namenjene. Prispevke določa občinski odbor po neposrednem davku zavezancev. Sme se pa tudi uporabiti ljudsko delo (kuluk). Zato se obrnite na občinsko upravo.

Nezakonski oče v Srbiji. K. O. Na področju Srbije velja še stari srbski državljanski zakonik, ki ne dopušča izsledovati nezakonskega očeta. Zato nezakonska mati tam doli ne bo nič opravila.

Jama za hišo. P. F. Sosed je skopal za vašo hišo jama, kamor se steka voda z vrta in s ceste. Zid vaše hiše je zato stalno moker in voda je pritekla celo v vašo klet. Vprašate za nasvet, kaj bi proti temu ukrenili. — Po postavi sme vsak lastnik zemljišča prepovedati svojemu sosedu, da vpliva od svojega zemljišča z odtokno vodo, dimom, plini, toploto, smradom, hrupom in sličnim tako, da to presega po krajevnih razmerah običajno mero in bistveno krati v kraju navadno rabo zemljišča. Če vam torej voda iz sosedove jame dela škodo v hiši in kleti in vam torej krati običajno rabo teh prostorov, lahko sosedu tudi s tožbo prisilite, da preuredi odtok vode, tako da vam ne bo delala škode.

Ograjena steza. P. J. Lastniki zemljišč, ki leže ob stezi, so svoja zemljišča ogradili z žično mrežo. Sedaj nameravajo ograditi stezo še z druge strani, tako da bo hoja po stezi skoraj nemogoča. Vprašate, kako široko stezo lahko zahtevate in kako bi preprečili takšno ograditev steze. — V nobeni postavi ni predpisano, kako široke naj bodo steze, ki služijo za hojo. Dosti je, da je tako široka, da se lahko neovirano po njej hodi. Če je bila do sedaj dovolj široka in jo že nad 30 let uporabljate, pa se vam sedaj krati vaša pravica hoje z ograjami, lahko uveljavite svoje pravice tudi s tožbo.

Sprejem v službo pri železnici. M. P. Vprašate, ali bi mogel 18 letni fant dobiti službo pri železnici in kakšno. Dovolil je dva gimnazijska razreda. — V državno prometno službo sme bi sprejet, kdor je dovršil 18 let starosti, če izpolnjuje tudi ostale pogoje zakona o državnem prometnem osebju. Ker smo o teh pogojih že večkrat pisali, jih ne bomo ponovno navajali, ampak si sami ogledajte navedeni zakon, ki ga najdete v »Službenem listu« kr. banske uprave drav-

ne banovine št. 40 z dne 10. julija 1931. Ker je dovršil dva razreda srednje šole, bi imel pogoje za zvaničniško službo. Toda zvanjnikov v letošnjem proračunskem letu ne sprejemajo v državno službo. Zato se bo pač moral zadovoljiti z mestom dnevnikaarja, če bo sploh sprejet. Prošnjo bi bilo vložiti na prometno ministrstvo in jo kolkovati s kolkom za 10 dinarjev. Tudi vse priloge morajo biti kolkovane.

Državna podpora za staro mater. Š. I. Imate staro, popolnoma oslabiljeno in siromašno mater. Kam bi se obrnili, da bi zanjo dobili državno podporo. — Prevesem je zakonita in moralna dolžnost otrok, da vzdržujejo svoje starše, ki se siromašni. Ako otroci tega ne zmorejo zaradi lastnega uboštva, preide ta dolžnost na domovinsko občino. Izjemne podpore včasih podeli narodna skupščina. Prošnjo bi bilo vložiti na odbor za prošnje in pritožbe v narodni skupščini.

Zavarovanje šiviljske učenke. I. C. Po zakonu o zavarovanju spadajo med osebe, zavezane zavarovanju, tudi obrtni učenci ali vajenci. Zakon ne razlikuje učencev, ki se uče vso predpisano dobo, od onih, ki se morda uče samo nekaj mesecev. Zato bo treba tudi vašo hčerko, ki se bo učila pri šivilji samo tako dolgo, da se bo naučila šivanja, zavarovati.

Banovinska taksa od prenosa nepremičnin. K. P. Tudi v letošnjem proračunskem letu se bo pobirala od vsakega prenosa nepremičnin v območju dravske banovine dvadestotna banovinska taksa. Ta taksa se ne pobira od odstopov nepremičnin za javne namene, če se izvrši odstop brezplačno ali če odškodnina za odstopljeno nepremičnino ne presega 1000 dinarjev. Od prenosa kmečkih nepremičnin med kmetovalci med živimi se pobira polovica gorenje takse, če so odsvojitelji in pridobitelji med seboj sorodniki v prvi črti ali so s takimi poročenji ali zaročeni. Isto velja za prenose kmečkih nepremičnin med možem in ženo, kakor tudi med ženinom in nevesto z ženitovanjsko pogodbo.

Zaradi priposestevanja zgubljen pašnik. S. J. B. Posestvo je bilo 30 let v najemu. Sedaj, ko ste sami prevzeli posestvo, vam neki sosed brani pašnik, ki je pripisan k vašemu zemljišču, ravno tako pa tudi neko stransko pot, ki je še vedno sestavni del vašega zemljknižnega vložka. Vprašate, če je res sosed priposestvoval pašnik in pot. — Ker ste vi zemljknižni lastnik tako pašnika kakor tudi poti, lahko zahtevate od sosedu, da vam prizna vašo lastninsko pravico. V pravi boste uspeli le tedaj, če se ne bo sosedu posrečilo dokazati, da je skozi 30 let javno in nemoteno užival vaš pašnik in vašo pot. Poizvedite pri vašem posestnem predniku, od kdaj da je sosed sam užival pašnik, da ne začnete brez potrebe dvomljive pravde.